

อัตลักษณ์ค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มนาคร

The identity of reading and writing camp development of Nakorn Group Members.

มานอช ดินลานสกูล^{1*} และอัษฎาวุธ ไชยวรรณ²

Manoch Dinlansagoon^{1*} and Audsadawut Chaiyawan²

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยทักษิณ

¹ Assistant. Prof. Dr., Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University.

² นิสิตปริญญาโท, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยทักษิณ

² Graduate Student, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University.

*Corresponding author, E-mail: famefame2539fame@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มนาคร ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และนำเสนอผลด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า การจัดทำพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มนาครในรอบ 1 ทศวรรษ ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2560 นั้น เป็นช่วงเปลี่ยนผ่านสำคัญของวิทยาการจากรุ่นเดิมสู่วิทยาการรุ่นใหม่ซึ่งยังคงรักษาและสืบทอดเจตนารมณ์เดิมของกลุ่มไว้ได้อย่างมั่นคงด้วย อัตลักษณ์ที่สำคัญเฉพาะกลุ่ม 4 ประการ คือ วิธีการคัดเลือกคณะวิทยากรและการแบ่งหน้าที่ในค่าย วิธีการกำหนดรูปแบบการจัดค่ายที่ยึดธรรมชาติและความสนใจของสมาชิกค่ายเป็นหลัก วิธีการจัดการปัญหาในค่ายซึ่งอาศัยการสนทนา และการแสดงความคาดหวังในการจัดค่ายที่มุ่งเยียวยาชีวิตสมาชิกค่าย สามารถใช้เป็นทางเลือกในการจัดค่ายที่มีศักยภาพได้ เน้นความยืดหยุ่นสูงแต่ไม่ลดความคาดหวัง สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ พร้อมสร้างความเป็นกันเองระหว่างวิทยากรกับสมาชิกค่ายเป็นหัวใจสำคัญ โดยกระบวนการแบ่งกลุ่มย่อย ซึ่งสมาชิกค่ายกล้าเปิดใจเล่าเรื่องราวชีวิต แล้วจึงนำมาสร้างสรรค์เป็นงานเขียนเพื่อเยียวยาตัวเอง

คำสำคัญ: อัตลักษณ์ค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน, สมาชิกกลุ่มนาคร

Abstract

This article aimed to investigate identity of reading and writing development camp of Nakorn Group Members using a qualitative research method and present the results through descriptive analysis. The study found that the decade of 2007 – 2017, when reading and writing development camps were organized by Nakorn Group Members, was an important transitional period during which camp trainers had been changed from old generation to new one while intention and commitment was steadily kept and continued. There were four key identities of the group; method in choosing trainers and assignment of responsibilities, model of camp management that based on nature and interests of camp members, the use of talking as a strategy in problem solving, and setting camp expectation. All was launched for healing every life in the camp. These identities could be used as an alternative in effective camp organizing. The camp was very flexible, but highly committed. Changes could be made to suit situation; friendliness among trainers and camp members served as the heart of the camp. Grouping was a technique used in a training process to encourage group members to talk about their lives and experiences openly before pieces of written works were created for self-healing.

Keywords: identity of reading and writing development camp, Nakorn Group Members

บทนำ

การรวมกลุ่มทำกิจกรรมการอ่านการเขียนนั้นถือเป็นรูปแบบหนึ่งที่บรรดานักเขียนหรือผู้ที่มีความสนใจในด้านนี้มักร่วมกันสร้างพื้นที่แห่งการเรียนรู้ซึ่งกันและกันขึ้นมา ซึ่งปรากฏการณ์เหล่านี้เด่นชัดมากในภาคใต้ตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน เพราะมีความต่อเนื่องและมีความจริงจังในการจัดกิจกรรม โดยเฉพาะกลุ่มนาคร ซึ่งมีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนานและมีอิทธิพลต่อวงการวรรณกรรมในวงกว้าง สมาชิกกลุ่มมีบทบาททั้งในฐานะนักเขียน นักเคลื่อนไหวทางสังคมจนกระทั่งผู้จัดค่ายพัฒนาการอ่าน การเขียน จุดเริ่มต้นของกลุ่มนาครมาจากกลุ่มย่อยของแต่ละพื้นที่ในภาคใต้ เช่น ชมรมดอกไม้ นครศรีธรรมราช ของ รัตนธาดา แก้วพรหม, โอภาส สอดจิตต์ กลุ่มประกายคาร ของ ประมวล มณีโรจน์, รุญ ระโนด, รัช ธาดา, ปอพอ ศรีออน, ทศนวิไล, มาบหัวทิง กลุ่มसानแสงทอง ของ กนกพงศ์ สงสมพันธุ์, เจน สงสมพันธุ์ กลุ่มประกายพริก ของ ไพฑูรย์ ธัญญา, ยงยุทธ ชูแว่น เป็นต้น การรวมตัวกันของกลุ่มคนวรรณกรรมจากกลุ่มเล็กกลุ่มน้อยจนกลายเป็นกลุ่มนาครนั้น ประมวล มณีโรจน์ และ ‘รุญ ระโนด’ (2550) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของกลุ่มนาครเอาไว้ในเอกสารวาระครบรอบ 25 ปี กลุ่มนาคร ว่ามี 5 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อนำเสนอแลกเปลี่ยนทัศนคติและความคิดเห็นและข่าวสารความเคลื่อนไหวของวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งเรื่องราวทางด้านเนื้อหา รูปแบบ และทิศทางของวรรณกรรมและบทเพลง
2. เพื่อขยายแวดวงของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น วรรณกรรม และเพลง สู่การรับรู้ของเยาวชน คนหนุ่มสาว และผู้สนใจอื่น ๆ ซึ่งจะเน้นในส่วนภูมิภาคตามเงื่อนไขการดำรงอยู่ของผู้สื่อและผู้รับ
3. เพื่อร่วมกันทำกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม วรรณกรรมและเพลงอันหมายถึง ทัศนคติและความคิดเห็นในรูปแบบต่าง ๆ และร่วมกันศึกษา เผยแพร่วรรณกรรม เพลงเพื่อชีวิต และวัฒนธรรมท้องถิ่น
4. เพื่อยืนยันถึงความสำคัญและคุณค่าของวัฒนธรรมไทย ทั้งที่ยังดำรงเอกลักษณ์อยู่อย่างเข้มข้น และที่ปรับเปลี่ยนประสมประสานไปแล้ว เพื่อการดำรงอยู่และความสอดคล้องกับชีวิตที่เป็นต้นธารของ บทเพลง วรรณกรรม และวัฒนธรรมดังกล่าว
5. เพื่อแลกเปลี่ยนทัศนคติ ความคิดเห็น และข่าวสารของการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยและสิทธิเสรีภาพ รวมทั้งชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีกว่าของประชาชนในรูปแบบของบทเพลง วรรณกรรม และศิลปวัฒนธรรม

การรวมตัวกันเพื่อแสดงศักยภาพทางด้านต่าง ๆ ค่อยหลอมรวมองค์ความรู้อันเข้มข้น ทั้งแนวคิด และแนวทางการปฏิบัติตนในเส้นทางสายนี้อย่างจริงจัง บทบาทอีกประการหนึ่งที่กลุ่มนาครทำให้สังคมรับรู้โดยตลอด คือ กิจกรรมค่ายวรรณกรรมทั้งในฐานะผู้จัดและผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวรรณกรรมที่เป็นการส่งเสริมคนรุ่นใหม่ เป็นการเพาะสร้างแนวคิด ความเชื่อ ความศรัทธาบางประการ หรืออาจเรียกว่า “ตัวตนของกลุ่มนาคร” ซึ่งแสดงออกผ่านกิจกรรม เช่น กิจกรรมค่ายวรรณกรรม กิจกรรมค่ายวัฒนธรรมท้องถิ่น สมาชิกคนสำคัญหลายคนยังคงเกี่ยวข้องอยู่กับงานวรรณกรรมในส่วนที่เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนคนรุ่นใหม่ให้อ่านและเขียน ด้วยการเป็นวิทยากรเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านการเขียน เช่น จรูญ ทยุทอง รัตนาธดา แก้วพรหม ไพฑูรย์ ธัญญา สมใจ สมคิด ประมวล มณีโรจน์ เจน สงสมพันธุ์

บทบาทดังกล่าวข้างต้นของกลุ่มนาครเกิดขึ้นจากสมาชิกที่กระจายอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ในภาคใต้ เช่น จังหวัดพัทลุง มีค่ายวรรณกรรม ค่ายอนุรักษ์ธรรมชาติ ซึ่งจัดขึ้นโดยกลุ่มองค์กรอื่น แต่ผู้จัดก็มักเชิญสมาชิกกลุ่มนาครที่อยู่ในพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียงเป็นวิทยากร เช่น ประมวล มณีโรจน์ สมคิด ทองสง ปัทมราษฎร์ เชื้อศุทร เป็นต้น (มานิช ดินลานสกุล, 2556) หลังจากวาระครบรอบ 25 ปี (พ.ศ. 2550) เป็นต้นมา บทบาทของกลุ่มก็ลดลงตามลำดับ เพราะสมาชิกต่างแยกย้ายกันตามวิถีทางของตน แม้จะยังมีการติดต่อและทำกิจกรรมกันอยู่บ้างก็ตาม แต่สมาชิกหลายคนกลับมีบทบาทโดดเด่นด้านอื่น ๆ มากยิ่งขึ้น ตามอาชีพและความสนใจเฉพาะด้าน เช่น ไพฑูรย์ ธัญญา ซึ่งย้ายไปเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และปัจจุบันย้ายไปเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยนเรศวร พร้อมบทบาททางด้านวิชาการควบคู่กับการเขียน จนได้รับการยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (พ.ศ.2559) เป็นต้น สมาชิกบางส่วนสนใจการสร้างโอกาสด้านการอ่านการเขียนแก่เด็กและเยาวชนในรูปแบบการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน ทั้งในหน้าที่การงาน และเป็นวิทยากรสนับสนุนกิจกรรมของเพื่อนสมาชิก รวมทั้งสนับสนุนกิจกรรมของสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานอื่น ๆ บทบาทด้านนี้เริ่มปรากฏอย่างจริงจังชัดเจนขึ้นหลัง พ.ศ. 2550

จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2562) สมาชิกกลุ่มนาครได้จัดค่ายมาแล้ว 40 ค่าย เฉลี่ยปีละประมาณ 3-4 ครั้ง สมาชิกกลุ่มนาครคนสำคัญที่เป็นแกนหลัก คือ ประมวล มณีโรจน์ และอัทธการ บำรุง นอกจากนี้มีคนอื่น ๆ เช่น สมใจ สมคิด สมคิด ทองสง รัตนธาดา แก้วพรหม เป็นต้น เข้ามาสมทบเป็นครั้งคราวตามความเหมาะสมของเวลาและสถานที่ที่จัดค่าย

กลุ่มนาครเริ่มก่อตั้งจากประมวล มณีโรจน์ ฐานะผู้จัดการกิจกรรมหลัก ซึ่งในขณะนั้นยังเป็นข้าราชการครู เริ่มจากการจัดกิจกรรมการเขียนการอ่านตามโรงเรียนในจังหวัดพัทลุง การจัดกิจกรรมแต่ละครั้งแบ่งออกเป็นพื้นที่รับผิดชอบ ประกอบด้วย รุณโรจน์ ระนอง จังหวัดสงขลา ส่วนบุญเสริม แก้วพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช และประมวล มณีโรจน์ จังหวัดพัทลุง จัดกิจกรรมไปตามสถานที่ต่าง ๆ นักเขียนกลุ่มนาครบางส่วนมาร่วมกิจกรรมด้วย เป็นกิจกรรมที่ไม่ได้จัดขึ้นอย่างเป็นทางการ แต่ขึ้นอยู่กับโอกาสที่บรรดานักเขียนมีเวลาว่างตรงกัน เนื่องจากแต่ละคนล้วนมีภาระหน้าที่การทำงานต้องปฏิบัติ เป็นการร่วมกิจกรรมโดยผ่านความสัมพันธ์แบบสนิทสนม เห็นได้ชัดว่า หากสมาชิกคนใดที่เป็นครูสอนประจำโรงเรียนสามารถดำเนินกิจกรรมสร้างสรรค์ด้านการอ่านการเขียน มักเชิญชวนเพื่อนสมาชิกมาร่วมด้วย หลังจากนั้นจึงจัดในรูปแบบที่เป็นทางการมากขึ้น เนื่องจากมีการขยายพื้นที่การจัดค่าย มีองค์กรภาครัฐและเอกชนติดต่อเพื่อจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ดังกล่าว

การที่สมาชิกกลุ่มนาครได้สร้างสรรค์วรรณกรรมอันทรงคุณค่า และสร้างสรรค์สังคมผ่านค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนมานานนับทศวรรษ จำนวนหลายสิบค่าย ทำให้กลุ่มนี้มีความโดดเด่นเป็นที่รู้จักของครู นักเรียน นักศึกษา และประชาชนที่สนใจในวงกว้าง นับว่าเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ที่น่าสนใจ ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรศึกษาบทบาทและผลสำเร็จทั้งในด้านปริมาณและผลสำเร็จ เพื่อค้นหาอัตลักษณ์ภายใต้แนวคิดและแนวทางในการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มนาคร บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย “ถอดบทเรียนการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน : กรณีศึกษาสมาชิกกลุ่มวรรณกรรมคลื่นใหม่และกลุ่มนาคร” ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก สกสว. เพื่อเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญทางวรรณกรรม สำหรับผู้ที่สนใจทางด้านวรรณกรรมและการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน ในอันที่จะเป็นแบบอย่างการสร้างคุณภาพการต่อการพัฒนาการอ่านการเขียนและการจัดค่ายสำหรับคนรุ่นใหม่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มนาคร

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

การศึกษาอัตลักษณ์การจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มนาคร เป็นการสังเคราะห์จากผลการถอดบทเรียนการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มนาคร ในช่วง พ.ศ.2550-2560 หรือในรอบ 1 ทศวรรษ เพื่อแสดงให้เห็นอัตลักษณ์ด้านต่าง ๆ ที่สำคัญของสมาชิกกลุ่มนาคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยอาศัยข้อมูลจากผลการถอดบทเรียนการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มคลื่นใหม่ พ.ศ.2550-2560 ตามโครงการวิจัย “ถอดบทเรียนการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน : กรณีศึกษาสมาชิกกลุ่มวรรณกรรมคลื่นใหม่และกลุ่มนาคร” ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก สกสว. ซึ่งเป็นข้อมูลจากสมาชิกกลุ่มนาคร และสมาชิกค่ายต่าง ๆ ของกลุ่มนาคร ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดค่าย รวมทั้งผู้บริหารหรือผู้สนับสนุนงบประมาณการจัดค่าย เมื่อศึกษาเนื้อหางานวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์อัตลักษณ์ค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มนาครจากงานวิจัยดังกล่าว แล้วนำเสนอผลด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ในรอบหนึ่งทศวรรษ (พ.ศ.2550-2560) สมาชิกกลุ่มนาครได้จัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนมาแล้ว 40 ค่าย ซึ่งเป็นช่วงที่สมาชิกกลุ่มนาครได้มีการปรับเปลี่ยนบทบาทกันอย่างกว้างขวาง เนื่องจากภาระหน้าที่การงานของแต่ละคนที่ต้องแยกย้ายกันตามวิถีทาง เช่น สมาชิกกลุ่มบางคนหันไปทำงานทางด้านวิชาการ จึงทำให้บรรยากาศของการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านการเขียนลดลง โดยเฉพาะบทบาทด้านการพัฒนาการอ่านการเขียนแก่เด็กและเยาวชน จึงทำให้สมาชิกกลุ่มนาครคนสำคัญอย่างประมวล มณีโรจน์ยังคงต้องการขับเคลื่อนทางด้านนี้อย่างจริงจังจึงจำเป็นต้องการคณะวิทยากรอีกชุดหนึ่งเพื่อเน้นทางด้านนี้โดยตรง แต่เน้นพื้นที่ในการจัดกิจกรรมเหล่านี้ที่จังหวัดพัทลุงเป็นหลัก เพราะเนื่องจากเป็นที่อยู่อาศัยของประมวล มณีโรจน์ และคณะวิทยากรที่เข้ามาร่วมจัดกิจกรรมล้วนแต่มีพื้นเพเป็นคนพัทลุงเกือบทั้งหมดซึ่งรวมเป็นกลุ่มเครือข่ายกลุ่มนักเขียนพัทลุงขึ้น ถือเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านสำคัญ จากการศึกษาพบว่า ผลการวิจัยจากโครงการถอดบทเรียนการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน : กรณีศึกษาสมาชิกกลุ่มวรรณกรรมคลื่นใหม่และกลุ่มนาคร ซึ่งเสนอข้อมูลประสบการณ์จากบทบาทในรอบหนึ่งทศวรรษดังกล่าว ได้แสดงให้เห็นอัตลักษณ์ของค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มนาครบนพื้นฐานความเชื่อและบทบาท 4 ประการ ดังนี้

1. วิธีการคัดเลือกคณะวิทยากรและการแบ่งหน้าที่ในค่าย

ช่วงปี พ.ศ.2550-2560 สมาชิกกลุ่มนาครจัดค่ายมาแล้ว 40 ค่าย เฉลี่ยปีละประมาณ 3-4 ครั้ง ซึ่งอยู่ในช่วงสำคัญของการเปลี่ยนผ่านจากคณะวิทยากรรุ่นแรกมาสู่รุ่นใหม่ เพื่อการสืบทอดเจตนารมณ์บางอย่าง เนื่องจากอดีตกลุ่มนาครเคยมีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนไหวเกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม สังคมและวรรณกรรม การคัดเลือกวิทยากรของกลุ่มนาครจึงแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1) สมาชิกกลุ่มนาครเดิมที่ยังติดต่อมาร่วมจัดกิจกรรมเป็นหลักอย่างประมวล มณีโรจน์ อัครถาวร บำรุง หรือสมาชิกกลุ่มนาครเดิมที่สามารถมาร่วมจัดกิจกรรมได้ในบางโอกาส เช่น รุญ ระโนด สมคิด ทองสง เป็นต้น

2) สมาชิกรุ่นใหม่ที่พร้อมทำงานเพื่อสังคมและขับเคลื่อนกิจกรรมการอ่านการเขียน ลักษณะสมาชิกประเภทที่สองนี้ ส่วนใหญ่เป็นการอาสาสมัครมาร่วมจัดกิจกรรม อาศัยความสนิทสนม ทำให้แกนนำอย่าง ประมวล มณีโรจน์ มองเห็นความสามารถเฉพาะตัวที่บ่งบอกถึงศักยภาพในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และประการสำคัญ คือ รักและเชื่อมั่นในพลังของวรรณกรรม

ประมวล มณีโรจน์ (2562) ตั้งข้อสังเกตถึงกลุ่มสมาชิกใหม่ว่า “เป็นแบบอาสาสมัคร อยากจะมาร่วม และต้องรักวรรณกรรมอยู่แล้ว เป็นโอกาสได้มาพบกัน แต่ว่ามาพบกันในวาระงาน” สมาชิกใหม่ที่เป็นคณะวิทยากรประกอบด้วยโสพล อักษรเนียม สมศักดิ์ ขุนชำนาญ พิณพิพัฒน์ ศรีทวี สุนันทวงศ์ เทพชู และชาคริต แก้วทันคำ ซึ่งเป็นการสร้างเครือข่ายกลุ่มนักเขียนพัทลุงเพิ่มเติมขึ้น เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่อยู่ที่พัทลุง ช่วงระยะหลังการจัดกิจกรรมในลักษณะที่เป็นค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนจะมีรูปแบบผสมผสานมากขึ้น เริ่มจากการเปลี่ยนแปลงโดยประยุกต์กิจกรรมการอ่านล้อมเมืองซึ่งมีประมวล มณีโรจน์ และอรรถากร บำรุง ที่เป็นนักเขียนกลุ่มนาครเดิมกับสมาชิกใหม่ที่เป็นคณะวิทยากรคอยดำเนินการ ลักษณะสำคัญของการอ่านล้อมเมือง คือ การเปิดโอกาสให้นักอ่านทุกคนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน รูปแบบของการจัดกิจกรรมคล้ายบรรยากาศการนั่งล้อมเป็นวงกลม ขั้นตอนไม่ได้เป็นทางการ แต่เน้นประเด็นแลกเปลี่ยน สอบถามหรือโต้แย้ง และนักเขียนที่เป็นผู้เขียนหนังสือเล่มนั้นมีหน้าที่รับฟังความคิดเห็นจากผู้อ่านโดยตรงทำให้นักเขียนได้เรียนรู้วิถีคิด มุมมอง ทักษะคตินักอ่านที่สนใจงานของตน ลักษณะรูปแบบเฉพาะเช่นนี้ถือได้ว่าเป็นจุดเด่นสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้นักเขียนกลุ่มนี้ทำงานได้ผลสำเร็จในภาคใต้

คณะวิทยากรต่างได้รับมอบหมายหน้าที่แตกต่างกันตามความถนัด เช่น โสพล อักษรเนียม เป็นคนออกแบบหลักสูตรค่าย เนื่องจากเคยทำกิจกรรมเพื่อสังคมในช่วงที่อยู่ร่วมมหาวิทยาลัย และเป็นนักกิจกรรมเคลื่อนไหวเพื่อสังคมกลายเป็นแกนหลักร่วมกับประมวล มณีโรจน์ และอรรถากร บำรุง อย่างเต็มตัว หน้าที่อีกอย่างหนึ่ง คือ การรับหน้าที่เป็นพิธีกร เนื่องจากบุคลิกเหมาะสมที่สามารถจัดการระบบภายในค่ายได้เป็นอย่างดี พิณพิพัฒน์ ศรีทวี เป็นนันทนาการที่คอยละลายพฤติกรรมสมาชิกค่าย ส่วนสุนันทวงศ์ เทพชู สมศักดิ์ ขุนชำนาญ และชาคริต แก้วทันคำ ทำหน้าที่พี่เลี้ยงวิทยากรกลุ่มย่อย วิทยากรค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนต้องอยู่กับสมาชิกค่ายนั้นตลอดทั้งวัน ซึ่งต้องใช้พลังงานอย่างสูง วิทยากรที่เข้ามาใหม่จะได้เรียนรู้ระบบการจัดการค่าย ในขณะที่เดียวกันก็ได้ฝึกฝนการเขียนด้วย

วิธีการคัดเลือกวิทยากร คือ คุณสมบัติแรกต้องมีความเป็นกันเองกับสมาชิกค่าย พยายามนำเสนอประเด็นการเขียนการอ่านในรูปแบบที่ง่ายต่อการเข้าใจ รักและเชื่อมั่นในพลังของวรรณกรรมที่พร้อมขับเคลื่อนสังคม โดยการใช้แนวทางการเข้าหาสมาชิกค่ายเพื่อให้ไวใจซึ่งกันและกัน อาศัยการจัดนันทนาการด้วยการนำเพลงและเกมมาสร้างความเพลิดเพลิน เพื่อให้ได้ความรู้สึกผ่อนคลายและสนุกสนานกับกิจกรรมสลับกันไปตามหลักสูตร

2. วิธีการจัดรูปแบบค่าย

วิธีการจัดรูปแบบค่ายของสมาชิกกลุ่มนาคร แสดงอัตลักษณ์ที่มีความยืดหยุ่นสูงในการจัดการระบบของค่าย ไม่มีแบบแผนตายตัว และที่สำคัญมุ่งเน้นให้สมาชิกค่ายมีความสุขสนุกสนาน สร้างความเป็นกันเองระหว่างวิทยากรกับสมาชิกค่าย สมาชิกกลุ่มนาครพยายามหลีกเลี่ยงการบรรยายบนเวทีที่ทำให้เกิดระยะห่างระหว่างวิทยากรกับสมาชิกค่าย โดยมีความเชื่อว่าภาษาที่ใช้สื่อสารกันในช่วงบรรยายมีลักษณะทางวิชาการเกินไป รวมทั้งการนำทฤษฎีทางวรรณกรรมมาวิเคราะห์ผลงานเขียนของสมาชิกค่าย พบข้อสรุปว่า วิธีการดังกล่าวไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร แนวคิดที่มุ่งประโยชน์ตามสภาพของสมาชิกค่ายเป็นสำคัญ จะเป็นแรงขับเคลื่อนที่ทำให้รูปแบบค่ายมีสีสันและมีบรรยากาศอย่างอื่นเกิดขึ้นได้เสมอ

นอกจากการบรรยายบนเวทีอย่างเดียวนั้นจึงไม่เอื้อต่อเรียนรู้ของสมาชิกค่ายแล้ว วิทยากรเองก็เกิดความเบื่อหน่ายกับลักษณะการจัดค่ายเช่นนี้ บทเรียนจากการเห็นภาพสมาชิกค่ายแสดงอาการไม่เข้าใจสารที่สื่อจนถึงขั้นไม่รับฟังวิทยากร จึงมีการตั้งคำถามถึงรูปแบบการจัดค่ายแบบดั้งเดิม เช่น ความเห็นของ สมศักดิ์ ขุนชำนาญ (2562) ที่กล่าวว่า “ช่วงแรกลักษณะการจัดค่ายจะเป็นวิทยากรไปนั่งบรรยายบนเวทีเหมือนกับพูดวิเคราะห์วรรณกรรมแบบใช้ทฤษฎี เด็กก็มานั่งไม่รู้เด็กฟังบ้างไหม” จึงนำมาสู่การออกแบบรูปแบบค่ายของสมาชิกกลุ่มนาคร 3 ระดับ คือ

- 1) การละลายพฤติกรรมด้วยการนั่งสนทนาการ เพื่อให้สมาชิกรู้สึกปลดปล่อยจากกรอบความคิดที่ทางโรงเรียนคาดหวังและบังคับให้เป็น มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการสร้างจินตนาการทั้งการวาดภาพ เล่นดนตรี
- 2) การนำผลงานวรรณกรรมมาสาธิตให้เห็นโครงสร้าง เช่น โครงเรื่อง ฉาก ตัวละคร แก่นเรื่อง
- 3) การดูภาพยนตร์เพื่อให้สมาชิกค่ายมองเห็นโครงสร้างภายใน เช่น ภาพยนตร์เรื่องนี้ตัวละครมีใครบ้าง ใช้ฉากหรือโครงเรื่องเป็นอย่างไรเพื่อเรียนรู้องค์ประกอบเบื้องต้นว่าวรรณกรรมกับภาพยนตร์นั้นมีลักษณะร่วมบางอย่าง

วิธีการจัดรูปแบบค่ายดังกล่าว ถือเป็นการสร้างอัตลักษณ์ที่ชัดเจนของสมาชิกกลุ่มนาคร ที่ประสานเอาความถนัดเฉพาะของคณะวิทยากร ประสบการณ์การอ่านและการเขียนที่มีมายาวนาน จากรูปแบบดังกล่าว สมศักดิ์ ขุนชำนาญ (2562) กล่าวว่า “วันแรกจะเป็นกิจกรรมละลายพฤติกรรมให้เล่นเกมสนทนาการ มีกิจกรรมการวาดรูป เล่นดนตรี ที่จะช่วยให้เด็ก ๆ ทะลุผ่านกรอบของครูจากที่โรงเรียน ช่วงที่ 2 เป็นการเอางานต่าง ๆ งานทุกอย่างมาให้ดูว่ามีอะไรบ้าง เช่น มีโครง ฉาก ตัวละคร แก่นเรื่อง จากนั้นก็ให้ดูภาพยนตร์ ทำอย่างไรให้เด็กเปิดใจเป็นเพื่อนกัน สามารถเปิดใจพูดกันได้ทุกเรื่อง” รวมทั้ง ประมวล มณีโรจน์ (2562) กล่าวขยายความเพิ่มเติมว่า “ภาพยนตร์ที่เอามาให้ดูก็เพื่อให้เด็กได้ถอดโครงสร้างได้ เช่น ภาพยนตร์เรื่องนี้มีตัวละคร ใช้ฉาก โครงเรื่องเป็นอย่างไร ซึ่งรูปแบบนี้ได้เริ่มที่จ.กระบี่ จากการจัดพบว่าเด็กกระบี่ ถอดโครงสร้างออกมาได้ดี” กรณีหลักสูตรของค่ายการพัฒนาการอ่าน การเขียนจัดกิจกรรมประมาณสามวันสองคืน สมาชิกกลุ่มนาครยืนยันอัตลักษณ์ของหลักสูตรดังนี้

1) วันแรกเป็นการละลายพฤติกรรมจากนั้นสลับกับการเล่นเกมหรือการเล่นดนตรีให้สมาชิกค่ายรู้สึกผ่อนคลาย จากนั้นนำวรรณกรรมตัวอย่างมาให้สมาชิกดูและอธิบายความรู้การเขียนเรื่องสั้นเพื่อเพิ่มทักษะให้สมาชิกค่าย ต่อมาเป็นขั้นตอนการแบ่งกลุ่มย่อยที่ทำให้วิทยากรกับสมาชิกค่ายสนิทสนมกัน

2) วันที่สองตอนช่วงเช้าเน้นความสนุกสนานเพื่อให้สมาชิกผ่อนคลายแล้วให้แยกย้ายไปเขียนงานตามกลุ่มของตัวเองที่ได้รับมอบหมาย โดยมีวิทยากรประจำกลุ่มย่อยคอยให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด ถือเป็นกรให้อิสระแก่สมาชิกได้เขียนงานอย่างเต็มที่

3) วันที่สามเป็นวันที่สมาชิกเริ่มปรับตัวและมีความสนิทสนมกับวิทยากร เมื่อสมาชิกค่ายได้ผลงานก็นำมาพูดคุยแลกเปลี่ยน หลังจากนั้นเป็นกระบวนการติดตามหลังปิดค่าย ยังคงติดต่อสื่อสารกัน

3. วิธีจัดการปัญหาในค่าย

การศึกษาอัตลักษณ์ค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มนาคร ด้วยการพูดคุยกับหน่วยงานผู้จัดโดยเฉพาะโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งในระดับผู้บริหาร ครูหรือนักเรียนนั้นต่างนำเสนอประเด็นการอ่านออกเขียนได้ ซึ่งเป็นปัญหาหลักที่พบเห็นได้ในปัจจุบัน ถึงแม้ว่าระบบการศึกษาจะพัฒนาหลักสูตรเพื่อสร้างเสริมทักษะการอ่านการเขียนในรายวิชา แต่ไม่สามารถพัฒนาเด็กได้อย่างทั่วถึง จึงมีเด็กนักเรียนจำนวนหนึ่งที่อาจจะกลายเป็นเด็กหลังห้องมักถูกปล่อยปละละเลย หรือปัญหาเด็กเกเรมีพฤติกรรมก้าวร้าวที่ทางโรงเรียนไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยการลงโทษตามระบบโรงเรียน ทางสมาชิกกลุ่มนาครค้นพบและมั่นใจว่า ปัญหาเด็กเกเรสามารถเยียวยาและพัฒนาได้ด้วยการเข้าค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน โดยกรณีที่ได้เห็นได้ชัดเจน คือ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จังหวัดพัทลุง พบว่า กระบวนการจัดค่ายสามารถช่วยพัฒนาทางด้านจิตใจและขัดเกลาพฤติกรรมบางอย่างให้สมาชิกค่ายดีขึ้น ตามคำบอกเล่าของภานุวัตร ขุนปราบ (2562) ว่า “เด็กพวกนี้จะไปคลุกคลีอยู่บ้านครู บ้านครูเป็นแหล่งการอ่าน คือ เด็กพวกนี้จะสนใจการอ่าน การเขียน ครูใช้วิธีพูดให้ฟัง จุดประกาย เล่าให้ฟังก่อน แล้วเขาจะไปขอหนังสืออ่าน ถ้าเด็กอ่านหนังสือสักเรื่องแล้วถูกใจจะมีความรู้สึกที่อ่านแล้วมีความสุข นี่คือการจุดประกาย พออ่านแล้วเวลาว่างก็ให้เขียน เราให้เด็กอ่านเพื่อให้ชีวิตนี้ คือ ถ้าไม่มันจะถูกชักนำไปเรื่องอื่น”

กระบวนการค่ายสามารถช่วยขัดเกลาจิตใจให้สมาชิกค่ายมีความประพฤติที่ดีขึ้น หลังจากการพูดคุย แลกเปลี่ยนกับวิทยากร ทั้งการแนะนำเรื่องการอ่านการเขียน ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของสมาชิกค่ายบางคน เช่น ธารารัตน์ ศรีสุวรรณ ได้มีโอกาสเรียนต่อจนจบปริญญาตรีทางด้านภาษาไทย แล้วออกมารับราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษา ก็ได้สืบทอดแนวทางการพัฒนาการอ่านการเขียนให้แก่ นักเรียนได้อย่างชัดเจน (2563) ได้ให้ข้อมูลว่า “ส่วนมากจะนำมาต่อยอดในเรื่องของบทเรียน มาเพิ่มทักษะในเรื่องของการเรียนภาษาไทย...สามารถเขียนประเภทให้กำลังใจ สร้างกำลังใจต่อสู้กับชีวิตและเอาความรู้ในการสร้างงานเขียนมาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอน” (ธารารัตน์ ศรีสุวรรณ, 2563)

การจัดค่ายจึงช่วยให้มองเห็นปัญหาหลายประการ ซึ่งสามารถจัดการได้ด้วยอัตลักษณ์ของค่าย พัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มนาคร ได้แก่ การจัดการปัญหาด้านการเขียนงานที่ถูกปิดกั้นทาง ความคิดของสมาชิกค่าย สมาชิกกลุ่มนาครมองว่าการปิดกั้นความคิดของสมาชิกค่ายเป็นอุปสรรคที่สำคัญ จึงปรับเปลี่ยนโจทย์ให้เข้ากับสภาพความเป็นจริงของสมาชิกค่าย เพื่อให้เข้าถึงความเป็นอยู่ เรื่องใกล้ตัวที่สามารถนึกออกและนำข้อมูลเหล่านั้นมาเขียน การเขียนเป็นงานสร้างสรรค์ที่ต้องให้อิสระทางความคิด แล้วค่อยเรียนรู้เรื่องอื่นๆภายหลัง แล้วจะสามารถแก้ปัญหาสมาชิกค่ายจับประเด็นสำคัญในการเขียนไม่ได้ต่อไปก็จะทำให้การเล่าเรื่องมีมิติลุ่มลึก น่าสนใจมากขึ้นในที่สุด นอกจากนั้น ยังมีการจัดการกับปัญหาที่ค้นพบซึ่งเป็นอุปสรรคในการอ่านการเขียนอีกประการ คือ สมาชิกค่ายไม่มีสมาธิ อาจเป็นผลมาจากความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ด้วยการกำหนดให้มีช่วงเวลาสำหรับต้องเขียนงาน เพื่อให้สมาชิกค่ายอยู่กับตัวเอง พยายามทำความเข้าใจกับสิ่งรอบข้างและทบทวนเรื่องเล่าของตัวเอง นับว่าเป็นกระบวนการที่ค่อนข้างยาก ตามที่ สุนันท์วงศ์ เทพชู (2562) กล่าวว่า “บางครั้งเด็กก็มีเรื่องที่จะเขียนแล้ว แต่เขียนไม่ได้ เพราะชอบบอกรู้กันเป็นกลุ่ม ไม่นิ่ง และไม่ได้ใช้ความคิดของตนเอง ต้องพยายามให้เด็กนิ่ง เพราะความนิ่งทำให้สิ่งต่าง ๆ ค่อยถ่ายถอดออกมา เด็กจะเล่ารายละเอียดเรื่องราวได้”

ขณะเดียวกันยังต้องจัดการปัญหาด้านกระบวนการจัดค่าย ซึ่งต้องดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการหรือสภาพของสมาชิกค่าย ซึ่งอาจจะไม่ได้เน้นการเขียนเพียงพอ เปิดโอกาสให้แสดงออกอย่างอื่นตามความถนัดของสมาชิกค่าย จะช่วยให้มีความมั่นใจ กล้าแสดงออก สามารถโยงเข้าสู่การอ่าน การเขียนได้ในที่สุด ตามที่ประมวล มณีโรจน์ (2562) กล่าวว่า “การให้ความสำคัญกับการเขียนมากเกินไป กลุ่มจะไม่ราบรื่น เพราะบางคนไม่อยากเขียน แต่อ่านดี ลายมือสวย บางคนอ่านไม่ดีแต่เด่นรำดีจึงสอดแทรกบทกวีเข้าไปผ่านกิจกรรมเหล่านี้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าบทกวีสามารถสอดแทรกอยู่ในทำรำนั้นได้ โดยให้ทุกอย่างบูรณาการกับงานเขียนทั้งหมด ทุกคนได้มีความเชื่อมั่นเท่ากัน” หรือแม้แต่การจัดการค่าย จากปัญหาทัศนคติในการจัดค่ายของทางผู้จัดซึ่งไม่ได้มองเห็นคุณค่าของการอ่านการเขียนอย่างแท้จริง เพียงแต่เป็นธรรมเนียมปฏิบัติอย่างหนึ่งที่ต้องจัด เพื่อประชาสัมพันธ์องค์กรเท่านั้น ปัญหานี้มักจะกำหนดกรอบความคิดบางอย่างของคณะวิทยากร ทำให้ขาดอิสระในกระบวนการจัดค่าย ดังที่ สุจิตรา พิระพงศ์ (2563) เจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสงขลา ได้กล่าวว่า “จริง ๆ เด็กที่มาเข้าค่าย ถ้าครูคัดเด็กที่สนใจการเขียนจริง ๆ มันก็ไม่ใช่ไร แต่บางครั้งก็เหมือนกับบรรกวนโรงเรียนให้ส่งมา ครูไม่ได้คัดจริง ๆ” ซึ่งสมาชิกกลุ่มนาครต้องแก้ปัญหาดังกล่าวอยู่เสมอ และการจัดการปัญหาด้านการอ่านของสมาชิกค่าย เป็นปัญหาที่สำคัญในปัจจุบัน สมาชิกกลุ่มนาครนั้น พยายามทำให้สมาชิกค่ายมองเห็นคุณค่าทางจิตใจของการอ่านการเขียนวรรณกรรมที่สามารถช่วยเยียวยาบาดแผลชีวิตของผู้คนได้ และมีคุณประโยชน์ที่ส่งผลให้เห็นเป็นรูปธรรมบางอย่าง เล็งเห็นว่า การจัดค่ายในแต่ละครั้ง ทำให้องค์กรสามารถรับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงผ่านเรื่องเล่าในงานเขียนของสมาชิกค่าย แต่ต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการอ่านการเขียนอยู่เสมอ ตามที่พิณพิพัฒน์ ศรีทวี (2562) ให้ข้อมูลว่า “นักเขียนไม่ใช่สิ่งที่เด็กอยากเป็นฮีโร่ เพราะการอ่านหนังสือของเด็กน้อยลง บางครั้งเด็กก็ไม่รู้จะแตกฉานไปเพื่ออะไร ใช้เป็น

วิชาซีพีไม่ได้ เป็นยุคเสรีนิยมหรือทุนนิยม จึงต้องเรียนประเภทการตลาดไว้ก่อน พวกเขาอาจเห็นว่าไม่รู้จะอ่านเพื่ออะไร สำหรับผมเน้นการอ่านช่วยจัดระบบความคิดได้”

4. การแสดงความคาดหวังในการจัดค่าย

ประสบการณ์ยาวนานในการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มนาคร ได้สร้างคุณูปการหลายด้าน กล่าวคือ การเข้าร่วมค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนช่วยให้สมาชิกค่าย ได้เรียนรู้และฝึกเขียนจากการลงมือปฏิบัติจริง โดยเน้นการเขียนด้วยความรู้สึกลึกซึ้งมากกว่าการยึดติดกับทฤษฎีใด ๆ ทำให้สมาชิกค่าย สร้างงานเขียนที่สะท้อนตัวตนอย่างเป็นธรรมชาติและพัฒนาทักษะการเขียนในชีวิตประจำวันจนสามารถเขียนได้ดีขึ้น ซึ่ง พิณพิพัฒน์ ศรีทวี (2562) ว่า “เมื่อสมาชิกเรียนจบก้าวสู่โลกการทำงานจะเขียนงานของตนเองได้อย่างเสรี สุดท้ายมักนึกถึงสิ่งที่ได้ฝึกฝนจากค่ายว่าสามารถสร้างสรรค์รูปแบบ งานเขียนอย่างอิสระ ไม่ได้คาดหวังมากกว่าสมาชิกค่ายควรเขียนงานหรือทำตามสิ่งที่สอนได้ทันที ต้องรอเวลาให้ค่อย ๆ เติบโต” นอกจากนี้ การเข้าค่ายยังเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกค่ายกับวิทยากรให้ผูกพันกันก่อนเกิดมิตรภาพที่ดีต่อกัน หลังจากจบค่ายก็ยังติดต่อและไปมาหาสู่กันเสมอ โดยคณะวิทยากรกลุ่มนาครได้สะท้อนถึงคุณค่าทางใจกรณีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในค่าย

อัตลักษณ์อีกประการซึ่งเกิดขึ้นมาพร้อมกับการรวมกลุ่มนาครตั้งแต่วัยแรก คือ การพบปะสังสรรค์กัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรื่องราวในวงการวรรณกรรม ตลอดจนเรื่องราวในชีวิตของสมาชิกกลุ่ม ดังนั้น ค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน ก็จะได้มาเจอกัน อยู่ด้วยกันเป็นเวลา 2-3 วัน ก็จะถือเป็นพูดคุยเพื่อสร้างกำลังใจและเป็นแรงบันดาลใจแก่กัน ทั้งการเขียน ชีวิตและการทำงาน ช่วยให้มีพลังในชีวิต พร้อมกับมีโอกาสส่งเสริมให้เยาวชนรู้จักเขียนงานก็จะพัฒนาทักษะการเขียนและมีผลงานวรรณกรรมอันเป็นคลังความรู้เพิ่มขึ้น งานเขียนจากค่ายจะสะท้อนปัญหาทางสังคมของเยาวชน เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียน ปัญหาเศรษฐกิจ ทำให้สังคมเกิดการรับรู้ เข้าใจปัญหา และบางกรณีก็นำไปสู่การแก้ไขปัญหา สมาชิกกลุ่มนาครจึงมีความคาดหวังในการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทเดิมของการก่อตั้งกลุ่มด้านการอ่านการเขียน คือ เพื่อสร้างนักเขียนรุ่นใหม่ การสร้างนักเขียนรุ่นใหม่ ถือเป็นเป้าหมายหลักในการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนในตอนเริ่มต้น เพื่อต้องการผลิตนักเขียนที่สามารถต่อยอดให้กลายเป็นนักเขียนที่มีคุณภาพของสังคม เนื่องจากในอดีตการรวมกลุ่มของกลุ่มนาครเองก็มีเป้าหมายชัดเจนเพื่อขับเคลื่อนสังคมด้วยวรรณกรรม ซึ่งเป็นอุดมการณ์สำคัญที่หล่อหลอมความเป็นหนึ่งเดียวของกลุ่ม ต่อมาจึงกลายมาเป็นแรงผลักดันสำคัญในการจัดค่าย ประมวล มณีโรจน์ (2562) เสนอแนะว่า “คือแค่หวังให้เด็กสนใจที่จะเขียน ในตอนหลังเป้าหมายของค่ายเปลี่ยนไป จากความหวังที่จะสร้างนักเขียนมาเป็นการสร้างให้เด็กสนใจการเขียนมากกว่า แต่หลัง ๆ ก็เปลี่ยนไปอีก เปลี่ยนไปเป็นการเยียวยา” นอกจากนี้ยังคาดหวังให้สมาชิกค่ายสนใจการอ่านการเขียนมากขึ้น เนื่องจากการอ่านการเป็นพื้นฐานของการสื่อสารกับคนอื่น การเป็นนักสื่อสารที่ดีได้นั้นทำให้การประกอบอาชีพใดก็ตามในอนาคตสามารถนำเรื่องการอ่านการเขียนไปประยุกต์ใช้ได้ เพราะวัตถุประสงค์สำคัญที่สุดของการสื่อสารสอดคล้องกับความเห็นของอดีตสมาชิกค่ายเช่น ภควินต์ ชูเย็น (2563) บอกว่า “อย่างน้อยได้รับความรู้ใน

การเขียน และได้แลกเปลี่ยนความรู้ มุมมอง ต่าง ๆ จนทำให้เกิดความคิดในการที่จะสร้างสรรค์งานต่อไป” และสุดท้ายคือ คาดหวังจะให้งานเขียนช่วยเยียวยาบาดแผลในชีวิต เนื่องจากชีวิตแต่ละคนเคยผ่านเหตุการณ์หรือจุดต่ำสุดของชีวิต สมาชิกค่ายบางคนมีปมด้อยที่พยายามปิดบังหรือบาดแผลในช่วงวัยเด็ก แต่เมื่อสมาชิกค่ายได้ผ่านกระบวนการของกลุ่มนาคที่แบ่งกลุ่มย่อยเน้นการเปิดใจและการเป็นกันเอง ทำให้สมาชิกเหล่านั้นได้แลกเปลี่ยนเรื่องเล่ากับวิทยากร ถือเป็น การเยียวยาทางด้านจิตใจได้อีกทางหนึ่ง ดังนั้น สมศักดิ์ ขุนชำนาญ (2562) จึงได้กล่าวไว้ว่า “วิธีการนี้ทำให้เด็กรู้สึกเป็นกันเอง เด็กมีส่วนร่วมกันทุกคน และเรากับเด็กสามารถเป็นเพื่อนกันได้ เด็กกล้าที่จะพูดคุย ปรึกษากับเรา แม้จบค่ายแล้วก็ยังมีเด็กโทรมาปรึกษา”

สรุปและอภิปรายผล

การจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มนาคในรอบหนึ่งทศวรรษ (2550 – 2560) นั้นเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านสำคัญของคณะวิทยากรจากรุ่นสู่รุ่น สมาชิกกลุ่มนาคบางส่วนอย่างประมวล มณีโรจน์ กับอัทธการ บำรุง วิทยากรรุ่นเก่ายังคงมีบทบาทด้านนี้มาตลอด ในขณะที่เดียวกันก็ได้เพิ่มวิทยากรรุ่นใหม่เข้ามาประกอบด้วย โสพล อักษรเนียม สมศักดิ์ ขุนชำนาญ พิณพิพัฒน์ ศรีทวี สุนันทวงศ์ เทพชู และชาคริต แก้วทันคำ วิทยากรรุ่นใหม่เหล่านี้ล้วนแต่เป็นเครือข่ายกลุ่มนักเขียนพัทลุงของประมวล มณีโรจน์ ทั้งสิ้น เนื่องจากสมาชิกใหม่ล้วนแต่อาสาเข้ามาทำประโยชน์เฉพาะในด้านการจัดกิจกรรมอ่าน การเขียนโดยตรงและเชื่อมั่นในพลังของวรรณกรรม สมาชิกกลุ่มยังคงสืบทอดอุดมการณ์เพื่อสังคมอยู่เสมอ ส่วนอีกนัยหนึ่งของการจัดกิจกรรมค่ายในแต่ละครั้ง ถือเป็น การได้มาพบปะสังสรรค์เพื่อพูดคุยถึงเรื่องราวในแวดวงวรรณกรรมระหว่างมิตรน้ำหมึก ทำความเข้าใจชีวิตผู้อื่นด้วยฝ้ามอง ปรากฏการณ์ทางสังคม ดังนั้น การพบปะกันในลักษณะเช่นนี้จึงมีคุณค่าทางจิตใจ

แนวทางที่ปรากฏเด่นชัดจนกลายเป็นอัตลักษณ์ คือ รูปแบบการจัดค่ายของสมาชิกกลุ่มนาคที่มีประมวล มณีโรจน์ เป็นแกนนำหลักจะมีความยืดหยุ่นสูงในการจัดการระบบ สามารถปรับเปลี่ยน แก้ไขได้ทันสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่มีแบบแผนที่ตายตัวเนื่องจากต้องการให้อิสระทางความคิดระหว่างวิทยากรด้วยกันเอง และที่สำคัญมุ่งเน้นให้สมาชิกค่ายมีความสุขสนุกสนานโดยเน้นความเป็นกันเองระหว่างวิทยากรกับสมาชิกค่าย ไม่เน้นการบรรยายบนเวที ต้องการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และเปิดโอกาสให้สมาชิกค่ายพูดคุยกับวิทยากรมากขึ้น หัวใจสำคัญของการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของกลุ่มนาคอยู่ที่กระบวนการแบ่งกลุ่มย่อย เมื่อสมาชิกค่ายเริ่มสนิทสนมกับวิทยากร ด้วยการเปิดใจเล่าเรื่องราวหรือผลกระทบบางอย่างในชีวิตตัวเองหรือครอบครัว โดยเฉพาะเรื่องที่เป็นปมด้อยในชีวิต กระบวนการลักษณะเช่นนี้เรียกว่า สตอรีเทลลิง (storytelling) จึงสะท้อนให้เห็นอัตลักษณ์ของการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มนาคได้เป็นอย่างดี ซึ่งเน้นถึงการอ่านการเขียนอย่างมีอิสระและเป็นการเยียวยาบาดแผลทางจิตใจของสมาชิกค่าย

อัตลักษณ์การจดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มนาครมีคุณูปการโดยตรงต่อสมาชิก ค่ายได้เรียนรู้และฝึกเขียนงานจากการลงมือปฏิบัติจริง โดยเน้นการเขียนด้วยความรู้สึกมากกว่าการยึดติด กับทฤษฎีมาจำกัดความคิด ถือเป็น การเยียวยาตัวเองอย่างหนึ่ง แม้แต่ต่อวิทยากรเองก็ได้พบปะสังสรรค์ กันในระหว่างปฏิบัติงานค่าย ได้ได้ถามเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตและงานวรรณกรรมที่แต่ละคนลงมือเขียน การจดค่ายที่ผ่านมายังส่งผลดีต่อสังคมด้านอื่นด้วย เพราะงานเขียนจากค่ายย่อมสะท้อนปัญหาสังคมของ เยาวชน เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียน ปัญหาเศรษฐกิจ ทำให้หน่วยงานรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง หันมาสนใจและหาวิธีการช่วยเหลือต่อไปโดยอาศัยงานเขียนของสมาชิกค่ายต่าง ๆ ที่มีการจัดพิมพ์เป็น หนังสือเผยแพร่หลังเสร็จสิ้นค่ายแต่ละครั้ง

เอกสารอ้างอิง

- ชาคริต แก้วทันคำ. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2562. ณ หน้าตาช่วงรีสอร์ต อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช.
- ธารรัตน์ ศรีสุวรรณ. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2563. ทางโทรศัพท์โดยอักษฎาฐ ไชยวรรณ. ประมวล มณีโรจน์และรุญ ระโนด. (2550). *กลุ่มวรรณกรรมแห่งคาบสมุทรไทย : กลุ่มนาคร*. เกษม จันทร์ดำ บรรณาธิการ. ตรัง : ศูนย์ทะเลสาบสงขลา.
- ประมวล มณีโรจน์. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2562. ณ หน้าตาช่วงรีสอร์ต อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช.
- พิณพิพัฒน์ ศรีทวี. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2562. ณ หน้าตาช่วงรีสอร์ต อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช.
- ภควันต์ ชูเย็น. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2563. ทางโทรศัพท์โดยอักษฎาฐ ไชยวรรณ.
- ภานุวัตร ขุนปราบ. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2562. ณ ร้านกาแฟหลักเมือง อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง.
- มานิช ดินลานสกุล และคณะ. (2556). *นักเขียนร่วมสมัยภาคใต้: การรวมกลุ่มและบทบาท*. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สุจิตรา พิระพงศ์. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2563. ทางโทรศัพท์โดยอักษฎาฐ ไชยวรรณ.
- สุนันทวงศ์ เทพชู. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2562. ณ หน้าตาช่วงรีสอร์ต อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช.
- สมศักดิ์ ขุนชำนาญ. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2562. ณ หน้าตาช่วงรีสอร์ต อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช.